

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAM ORIENTUES PËR TESTIMINE KANDIDATËVE TË LËNDËS “FIZIKË”

I. HYRJE

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së fizikës është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), për t’u ardhur në ndihmë të gjithë kandidatëve, që duan të ushtrojnë profesionin e mësuesit në lëndën e fizikës. Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kurrikulën e zhvillimit të vazhdueshëm profesional të mësuesit dhe përgatitjen për testimin e formimit të përgjithshëm dhe shkencor të kandidatit. Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave, që MASR ka vendosur për kandidatët që do të testohen. Programi përcakton njohuritë dhe aftësitë kryesore sipas fushave të mëposhtme:

- Dokumente zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore–edukative të mësuesve.
- Programe lëndore të fizikës.
- Aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK-ut në mësimdhënie-nxënien e lëndës së fizikës.
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Përmbajtja shkencore sipas programeve lëndore të fizikës.

¹Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së fizikës është hartuar për të mbështetur dhe për të nxitur zhvillimin profesional të tyre. Ai ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë kandidatëve dhe mësuesve të lëndës së fizikës në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese. Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së kandidatëve dhe të mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor.
- Rritjen e aftësive në fushën pedagogjike për mësimdhënie strategjike, për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave për vlerësimin e nxënësve etj..
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe për zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Demonstrimin konkret të aftësive shkencore dhe të kompetencave të fituara, në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të fizikës është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për secilën fushë, përveç kompetencave profesionale, janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë, që duhet të zotërojnë mësuesi i lëndës së fizikës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë kandidatin (mësuesin), që të identifikojë nevojat e tij, si dhe çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për **secilën fushë prezantohen kompetencat dhe rezultatet**, që priten të zotërojnë mësuesi në fushën e njohurive dhe aftësive, **si dhe literatura përkatëse rekomanduese** në funksion të tyre.

FUSHA: DOKUMENTE ZYRTARE	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
“Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor”	
<p>Mësuesi i fizikës:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar, si dhe dispozitat normative të këtij sistemi; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR-së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr 343, datë 19.08.2013 - Udhëzim nr. 16, datë 31.07.2017 “Për vitin shkollor 2017-2018 në sistemin arsimor parauniversitar” - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “ Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21 datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore- edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar” - Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit profesional të punonjësve arsimorë”. - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015 “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. - Karta e performancës së shkollës. - Standardet e shkollës si qendër komunitare.

	<ul style="list-style-type: none"> - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.
--	--

FUSHA: “PROGRAME LËNDORE”

<p style="text-align: center;">Kompetenca</p> <p>“Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të fizikës në shkollë”</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
--	--

<p>Mësuesi i fizikës:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirejeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe të aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me kompetencat e programit; - tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësinë dhe përshtatshmërinë e programeve të fizikës); 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza kurrikulare 2014 - Programet e reja të fizikës (2015, 2016, 2017), të bazuara në kurrikulën me kompetenca për klasat VI,VII,VIII të arsimit të mesëm të ulët, si dhe për klasën X dhe XI të arsimit të mesëm të lartë
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon lidhjen program-tekst; - përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e kompetencave; - siguron informacion, që demonstroi lidhjen e fizikës me shkencat e tjera dhe me jetën reale. 	
--	--

FUSHA: “ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK-UT NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE”

<p>Kompetenca I</p> <p>“Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e fizikës”</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
--	--

<p>Mësuesi i fizikës:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; - demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; - identifikoi nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; - demonstroi qëndrim pozitiv ndaj shkencës dhe lëndës së fizikës; - edukoi të nxënësit dashurinë dhe kërshtërinë ndaj lëndës së fizikës; - motivoi nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre; - krijoi klimë të përshtatshme, motivuese dhe 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015 - Nivelet e arritjes së kompetencave, shkalla e tretë dhe shkalla e katërt (klasat VI,VII,VIII,IX), 2016 - Nivelet e arritjes së kompetencave – shkalla e pestë (klasat X, XI), IZHA, 2016. - Udhëzues për zhvillimin e kurrikulës së re të gjimnazit (material ndihmës për gjimnazet), Tiranë, IZHA, 2016 - Udhëzues për zhvillimin e kurrikulës së re të AMU (klasat VI- IX), (material ndihmës për mësuesit dhe drejtuesit e shkollave), IZHA, Tiranë, 2017 - Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.
---	---

<p>të kënaqshme për nxënësit;</p> <ul style="list-style-type: none"> - punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	
<p>Kompetenca II</p> <p>“Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e fizikës”</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme:</p> <p><i>Mësuesi i fizikës:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zbaton strategjitë dhe metodologjitë bazë të mësimdhënies së fizikës: <ul style="list-style-type: none"> ▪ problem-zgjidhja; ▪ eksperimenti fizik; ▪ hulumtimi; ▪ puna në grup; ▪ të mësuarit multimedial; ▪ të mësuarit me projekte; ▪ etj.; - skicon hartën e koncepteve të një blloku tematik; - strukturon një ese në fizikë; - planifikon mjetet e nevojshme për një orë mësimi; - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; - përdor metoda e teknika, që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika, që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; - përdor metoda e teknika, që sigurojnë 	<ul style="list-style-type: none"> - Të nxënit me situata, kompetenca dhe situata e të nxënit, IZHA, 2014. - Situatat e të nxënit bazuar në përdorimin e TIK-ut, IZHA, 2015. - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Udhëzues për zhvillimin e kurrikulës së re të gjimnazit (material ndihmës për gjimnazet), IZHA , 2016. - Udhëzues për zhvillimin e kurrikulës së re të AMU (klasat VI- IX), ((material ndihmës për mësuesit dhe drejtuesit e shkollave), IZHA, Tiranë, 2017. - Nivelet e arritjes së kompetencave – shkalla e tretë dhe shkalla e katërt (klasat VI,VII,VIII,IX), IZHA , 2016. - Nivelet e arritjes së kompetencave - shkalla e pestë (klasat X, XI),IZHA, 2016. - Portofoli i të nxënit, IZHA , 2015. - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së fizikës.

<p>barazinë dhe gjithëpërfshirjen;</p> <ul style="list-style-type: none"> - përdor aparatën matematikor në mësimdhënien – nxënien e fizikës; - demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një testi. 	
<p style="text-align: center;">Kompetenca III</p> <p>“Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në fizikë”</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i fizikës:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - prezanton <i>filmime, video, animime etj.</i>, ku folësi shpjegon dhe demonstroi një mësim, një dukuri apo një temë nëpërmjet vizualizimeve të filmuara ose të animuara; - përdor <i>Java applet</i> për të nxitur interaktivitetin të nxënësit, duke demonstruar një dukuri, eksperiment apo temë mësimore nëpërmjet appleteve; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime në fizikë duke përdorur programe kompjuterike të përshtatshme si: <i>Power-Point, Excel, Math Type në Word , etj.</i> - gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe për të perfeksionuar mësimdhënien-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së fizikës apo në projekte kurrikulare të integruara, të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materiale nga Website të ndryshme. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënien –nxënien - Situatat të të nxënies me përdorimin e Tik-ut, IZHA, 2015 - Guida praktike për matematikë-fizikë, IZHA, 2012.
<p style="text-align: center;">FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE KOMUNIKIMIT</p>	

Kompetenca “Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme: <i>Mësuesi i fizikës:</i> <ul style="list-style-type: none"> - zotëron rregullat e etikës dhe sjelljes, që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - reflekton sjellje në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar publik dhe privat, 30.11.2013 - Draft standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA, 2016. - Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme: <i>Mësuesi i fizikës:</i> <ul style="list-style-type: none"> - zbaton rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - demonstroi zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS

Kompetenca “Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësime të lëndës së fizikës”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i fizikës:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Programe dhe tekste të lëndës së fizikës për mësuesin dhe për të nxënësin, si dhe

<ul style="list-style-type: none"> - dallon konceptet dhe shprehite kryesore, te cilat ndeshen ne lenden e fizikes per klasat (VI-IX) dhe per klasat (X-XII); - pershkruan menyren e formimit te koncepteve fizike ne klasat (VI-IX) te AMU-se dhe (X-XII) te AML-se; - pershkruan zhvillimin vertikal, nga njeri vit ne tjetrin, te koncepteve dhe shprehive; - dallon ndërvarësinë e koncepteve fizike nga njeri - tjetri dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera; - zgjidh me saktësi dhe me mënyra të ndryshme situata problemore fizike, të cilat përdorin konceptet dhe aftësitë e programeve të klasave (VI-IX) dhe të klasave(X-XII); - mbledh informacion të saktë e bindës për nxënësit e tij rreth vlerave përdoruese të fizikës në shkencat tjera dhe në jetën e përditshme. 	<p>materiale të tjera burimore, që mbulojnë përmbajtjen e kësaj lënde</p> <ul style="list-style-type: none"> - Botime tekstesh me ushtrime dhe problema nga lënda e fizikës.
--	---